

ŠTO JE BITNA SLUŽBA MINISTERIJALNOG SVEĆENIŠTVA?

Vladimir Merćep

Koja je bitna služba ministerijalnog svećeništva? Je li to služba propovijedanja ili posvećivanja? O odgovoru na ova pitanja ovise odgoj i izobrazba budućeg svećenika, u sjemeništu i bogosloviji, njegov duhovni život i njegov ideal pastoralnog rada. Ovdje ćemo se izravno osvrnuti na postavljeno pitanje, i to u svjetlu Kristove misije, poslanja apostola, crkvenih dokumenata i teoloških razloga.

I. Kristovo poslanje

Budući da svećenik djeluje na Kristovoj misiji, najprije zapitajmo, što je bitno u Isusovu životu?¹ I Krist je bitno Apostol (usp. Heb 3, 1), tj. Očev poslanik.² On je svoje poslanje vršio preko službe Proroka, Svećenika i Pastira.³ U svom je djelovanju i u svojoj osobi intimno i neodjeljivo sjeđinjivao sve tri funkcije. Sv. pismo ih koji put odjeljeno predstavlja prema raznim okolnostima, ističući sad jednu sad drugu službu. Tako Isus često spominje službu evangeliziranja kao da bi bila jedina njegova služba: »Na meni je Duh Gospodnji, jer me pomazao. Poslao me da donesem Radosnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima i vraćanje vida slijepcima, da oslobodim potlačene, da proglasim godinu milosti Gospodnje« (Lk 4, 18). »I drugim gradovima moram donijeti Radosnu vijest o kraljevstvu Božjem, jer sam za to poslan« (Lk 4, 43). »Ja, svjetlo, došao sam na svijet da nijedan koji u me vjeruje ne ostane u tami« (Iv 12, 46). »Ja sam se zato rodio i zato došao na svijet da svjedočim za istinu« (Iv 18, 37).

Služba propovijedanja je najizrazitija, tako da ono obilježava čitavo Isusovo poslanje. Zato mu kaže Nikodem: »Rabbi, znamo da si od Boga došao kao učitelj...« (Iv 3, 2). Stoga ga učenici stalno nazivlju učiteljem: »Vi mene zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite, jer to jesam« (Iv 13, 13).

Katkada Sv. pismo ističe i službu Isusa Kralja, kraljevsku pastirsku službu, na koju spada vodstvo. »Ja sam pastir dobri. Pastir dobri daje život svoj za ovce (...). Ja sam pastir dobri, poznajem ovce svoje i ovce moje poznaju mene (...). Imam i drugih ovaca, koje nijesu iz ovog ovčinjaka; i njih mi treba dovesti; one će čuti glas moj, te će biti jedno stado

¹ Usp. L. M. Carli, *Culto o missione*, u *Studi e ricerche*, Rovigo 1971, izd. F. Giavarini, str. 16—65; J. Galot, *L'essenza del sacerdozio ministeriale*, u *Il prete per gli uomini d'oggi*, izd. Concetti, Roma 1975, str. 317—342.

² II. vatikanski sabor izričito spominje Kristovo poslanje na slijedećim mjestima: SC 5 a; LG 3; 8 c; 13 a; 17; 18 b; 28 a; UR 2 a; CD I; DV 4 a; AA 4 a; AG 3 b; 5 a; 13 a; PO 2 a b; 12 b.

³ II. vatikanski nije uvijek stalan u terminologiji. Tako na jednom mjestu nazivlje Krista: Učitelj, Pastir i Svećenik (LG 21 b); na drugom: svećenik, pastir i biskup naših duša (LG 41 b); na trećem: učitelj, kralj i svećenik sviju (LG 13 a); na četvrtom učitelj, svećenik i pastir (OT 4 a); na petom: Učitelj, Svećenik i Kralj (PO 1); na šestom: Kristova služba je: svećenička, proročka i kraljevska (LG 31 a).

i jedan pastir« (Iv 10, 11.14—15). »Ja sam došao na ovaj svijet da ispunim odredbu: da vide koji ne vide, da oslijepe koji vide« (Iv 9, 39). »(Otac) dao mu je i vlast da sudi...« (Iv 5, 27). »Kad Sin Čovječji dođe sa svojim sjajem u pratnji svih anđela, sjest će na prijestolje svoje slave. Tada će se pred njim skupiti svi narodi, a on će razlučiti jedne od drugih kao što pastir luči ovce od jaraca...« (Mt 25, 32).

Sv. pismo ne zaboravlja sintetizirati čitavo Isusovo poslanje u svećeničku službu, u službu posvećenja: On će spasiti ljude od grijeha i dat će im život milosti. »Nisam došao da zovem pravednike, nego grešnike« (Mk 2, 17; Mt 9, 13). »Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina da ne pogine ni jedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni. Jer Bog nije poslao svoga Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu« (Iv 3, 16—17). »Ja sam pastir dobri. Pastir dobri daje život svoj za ovce« (Iv 10, 11).

Zacijelo, Isus je istodobno vršio sve tri spomenute službe: učiteljsku, svećeničku i pastirsku. Ali među njima postojala je hijerarhija vrijednosti. Nema sumnje da je središnja, bitna, bila služba posvećivanja, svećenička služba, kako se to dade zaključiti iz već spomenutih svetopisamskih tekstova. Ona je bila u srcu njegova poslanja i čitav njegov život i čitavo njegovo djelo bili su opečaćeni svećeničkim obilježjem, službom posvećenja i spasenja. To je uostalom naglasila i Biskupska sinoda god. 1971, kad je u dokumentu o »ministerijalnom svećeništvu« ustvrdila: Isus Krist, Božji Sin i Riječ, koga je Otac posvetio i poslao na svijet (Iv 10, 36), označujući ga puninom Duha Svetoga (usp. Lk 4, 1. 18—21; Dj 10, 38) donio je na svijet navještaj Evanđelja pomirenja između Boga i ljudi. Njegovo proročko propovijedanje, potvrđeno čudesima, postizava svoj vrhunac u vazmenom otajstvu, koje je vrhovna riječ Božanske ljubavi, kojom je Otac htio govoriti. Zbilo se je na Krizu da se je Isus pokazao u najvećem obliku kao dobri Pastir, koji daje vlastiti život za svoje ovce, da bi ih sjedinio u onom jedinstvu koje nalazi svoj temelj u Njemu (usp. Iv 10, 15 sl.; 11, 52). Vršeci vrhovno i jedno svećeništvo preko osobnog prikazanja, on nadvisi, dovršujući ih, sva obredna svećeništva i žrtve Staroga zavjeta, čak i poganske. U svoju žrtvu preuzeo je bijede i žrtve ljudi svakog doba, i također nastojanja onih koji trpe za pravdu ili su svakog dana mučeni nesretnom sudbinom, kao i napore onih koji, ostavivši svijet, nastoje postići Boga preko askeze i kontemplacije, i trud svih onih koji troše iskrena srca vlastiti život za poboljšanje sadašnjeg i budućeg društva. On je ponio na križ grijeha svih nas i, uskrsnuvši od smrti i postavši Gospodin, pomiri nas s Bogom i postavi temelje naroda Novog saveza, tj. Crkve.

On je jedini posrednik između Boga i ljudi, Isus Krist, čovjek (1 Tim 2, 5). U njemu su sve stvari stvorene (Kol 1, 16; usp. Iv 1, 3 sl.), u Njemu su sve stvari privedene k jedinoj glavi (Ef 1, 10). Budući da je On Očeva slika i očitovanje nevidljivoga Boga (usp. Kol 1, 15), svojim uništenjem i svojim uzveličanjem uveo nas je u zajedništvo Duha Svetoga, koje je On sam proživljavao zajedno s Ocem⁴.

⁴ Sinodo dei Vescovi, *Il sacerdozio ministeriale*, Typis polyglottis vaticanis, 1971, I. dio, str. 11.

Isus je svećenik, iako u sebi sjedinjuje službu proroka i pastira. Točnije: Isus sjedinjuje službu proroka i pastira jedino od početka javnog djelovanja, dok je On svećenik od prvog časa Utjelovljenja.

Ne smije se zaboraviti, da je vjera Crkve u Kristovo svećeništvo bila uvijek stalna i čvrsta. To je vjerska istina koju je svečano definirao Tridentski sabor u 22. zasjedanju (D. 938). Nju je anticipirao deseti anatematizam sv. Ćirila na Efeškom saboru (D. 122), i potvrdili je Pio XI. enciklokom *Quas primas*, Pio XII. u *Mediator Dei*, II. vatikanski sabor i spomenuta sinoda iz god. 1971.⁵

Kristovo svećeništvo osobito ističe poslanica Hebrejima. Veliča⁶ »velikog svećenika naše vjere« (Heb 3,1), koga je Otac proslavio⁷ svećeničkim pozivom (usp. 5, 4—6). Da bi ostvario taj poziv, morao je postati čovjek (5, 1), biti prokušan u patnji da bi bio milostiv prema braći (2, 17—18; 4, 15), ali je istodobno trebao biti svet i nevin (7, 26). Tako doveden do savršenstva svoga svećeništva (5, 9) Isus je postao svećenik budućih dobara (9, 11), uzrok vječnoga spasenja onomu koji mu se pokorava (5, 9), poglavica i vodič našega spasenja (2, 10). On je začetnik i dovršitelj naše vjere (12, 2), veliki svećenik postavljen nad Božjom kućom (10, 21), službenik novoga svetišta (8, 2), posrednik novoga i boljega saveza (8, 8; 12, 24). Taj novi i bolji savez ostvaren je u žrtvi koju je Isus prinio (10, 1—18). Svećeničkim Isusovim djelom donešeno nam je spasenje (2, 3), posvećenje (2, 11), očišćenje i otpuštenje grijeha (9, 11—12) i ulazak u nebesko svetište (10, 19—20; 4, 14; 6, 20) Nije se mogla bolje i značajnije istaknuti svećenička Kristova služba, služba posvećenja. Dok ta poslanica ističe svećeničko-sakrifikalno Kristovo obilježje, samo letimično podsjeća na njegovu učiteljsku (usp. 1, 1—2; 2, 3; 3, 1) i pastirsku službu (usp. 2, 10; 13, 20).

Treba također dozvati na pamet, da je osnovna svrha Kristova poslanja bila pomirenje ljudskoga roda s Bogom, što znači njegovo posvećenje. To se u stvari naglašava i u Apostolskom vjerovanju: »Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa i utjelovio se...« Utjelovljenje Riječi usmjereno je prema spasenju, pomirenju čovjeka s Bogom. Tom je idejom prožet čitav Novi zavjet, osobito spisi sv. Pavla i sv. Ivana, ali je nalazimo jasno izraženu već i u sinopticima,⁸ kako se to može zaključiti iz slijedećih misli.

Predmet Isusova propovijedanja jest Božje kraljevstvo koje se približava; pače, ono je već došlo (usp. Mt 4, 17; Lk 17, 21). Božje kraljevstvo iziskuje temeljno obraćenje i vjeru u Božju riječ (usp. Mk 1, 15; Mt 3, 2). Kod Luke Isus kategorički tvrdi: »Sin Čovječji došao je da traži i spasi što je izgubljeno« (19, 10). Spasenje se ostvaruje prije svega oprastanjem grijeha, i tu vlast Isus posjeduje (usp. Mk 2, 5—12; Lk 7, 47—48). Cjelovito spasenje ljudi povezano je uz Kristovu patnju sve do smrti na križu. Otku-

⁵ Pio XI, *Quas primas*, AAS (1925.) 598 sl; Pio XII, *Mediator Dei*, AAS (1947.) 555 sl; II. vatikanski sabor, LG 10; 13 a; 21 a; 26 c; 28 a; 34 a; 41 b; PO I; 2 a; 12 a; 13 b; SC 83 a; usp. Sinodo dei Vescovi, nav. dj., nav. mj.

⁶ S. Zedda, *Lettera agli Ebrei*, Roma, 1980³, str. 52.

⁷ *Ib.*, str. 62.

⁸ Usp. P. Parente, *Teologia di Cristo*, I, Roma, 1970, str. 549—556.

piteljska Kristova žrtva je osnovno otajstvo Božjega kraljevstva: nju je htio Otac, kako je to Isus više puta posvjedočio služeći se slikom kaleža koji mu je Otac dao da pije (usp. Mt 20, 22; Lk 22, 42). Na Posljednjoj večeri On posvećuje kruh i vino, koji postaju njegovo tijelo i njegova krv, i prolijevaju se »za oprostjenje grijeha« (Mt 26, 28). No postoji tekst koji više nego ijedan spomenuti ističe Kristovo otkupiteljsko djelo: »Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da on služi i da dade svoj život kao otkup (lytron) mjesto svih« (Mt 20, 28; usp. Mk 8, 31). Riječ »otkup« gotovo je tehnički izraz za pojam otkupljenja kao oslobođenja od ropstva grijeha i sotone.

Kao odjek sinoptika sv. Ivan naglašava otkupiteljsku Spasiteljevu službu. Ističe da je Isus dobri pastir, koji daje život za svoje ovce (Iv 10, 14—16). To mu je poslanje dodijelio Otac (Iv 10, 18). On ga je poslao na svijet da se »svijet spasi po njemu« (Iv 3, 16—17). I Ivan Krstitelj predstavlja Isusa kao »Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta« (Iv 1, 29). U Otkrivenju spasiteljsko Kristovo djelo posebno se naglašava: »Kadar si da uzmeš knjigu i da otvoriš njezine pečate, jer si bio zaklan i svojom krvlju iskupio Bogu ljude...«: tako su pjevali četiri Bića sa dvadeset i četiri starca (Otk 5, 8—9). A u Prvoj poslanici Ivan piše: »On (Isus) je žrtva pomirnice za naše grijeha: ne samo za naše nego za grijeha svega svijeta« (2, 2).

Značajno je da je u Ivanovu evanđelju otkupljenje protegnuto na sav Isusov život i predstavljeno kao očitovanje i prenašanje svjetla i nadnaravnoga života u vidu vječnoga spasenja. Prva faza toga svjetla i nadnaravnoga života jest vjera, ne samo u Isusovu riječ i djela, nego vjera u Njega, Bogo-Čovjeka. Vjerovati pak u Krista znači otvoriti se Njemu, da se može primiti u dušu svjetlo i život (usp. Iv 6, 47). Posredstvom vjere u Krista čovjek postaje dijete Božje (usp. Iv 1, 12). To ima svoj korijen u otajstvenom duhovnom preporodu čovjeka pod djelovanjem Duha Svetoga (Iv 3, 4—6). To se djelovanje nastavlja i razvija sve do neke nutarnje, životne, međusobne simbioze između Krista i vjernika preko koje zadobivaju divnu plodnost u dobrim djelima, zaslužnim za vječni život: »Ja sam pravi trs (...). Ostanite u meni i ja ću ostati u vama! Kao što mladica ne može sama od sebe, ako ne ostane na trsu, roditi roda, tako ni vi, ako ne ostanete u meni« (Iv 15, 1—4). Ta je simbioza podržavana ljubavlju: »(...) da u njima trajno bude ljubav kojom si me ljubio, i ja u njima« (Iv 17, 26). U sv. Ivana čitav nadnaravni red posvećenja i spasenja plod je pretvriteljske snage otkupljenja koje je Krist ostvario.

Slično svjedoči i sv. Petar pred Velikim vijećem, kad tvrdi, da »spasenja nema ni po jednom drugom, jer je pod nebom to jedino ime (Isusovo) dano ljudima po kojem nam se treba spasiti (Dj 4, 12). U 1. svojoj poslanici piše: »Znajte da niste otkupljeni nečim raspadljivim — srebrom ili zlatom — (...) nego skupocjenom krvlju Krista kao nevina i bez mane Janjeta« (1, 18).

Dominantna je pak tema spisa sv. Pavla Krist otkupitelj i spasitelj Adamova potomstva preko otajstva Križa. To je naučavanje kršćanska zajednica proživljavala već od početka. O tome nam svjedoči sam Pavao: »Pre-

dao sam vam najprije ono što sam i primio: da je Krist 'suglasno Pis-
mima' umro za naše grijehе...« (1 Kor 15, 3). U poslanici Rimljanima
nalazimo o spomenutoj temi osnovne Pavlove misli. Polazna točka je
općenito stanje grijehа, plod Adamova pada (usp. 3, 9; 5, 12—22). Drugi
Adam, Isus Krist, Božji Sin, postavši čovjekom, ostvaruje Božji plan spa-
senja: Isus ispašta grijeh prvoga Adama i stvara rod pravednika. Preko
Isusa Krista milost će nadvisiti grijeh i otvorit kraljevstvo pravednosti
(usp. Rim 5, 12—22). Krist tako postaje osloboditelj ljudi od ropstva gri-
jehа (usp. Rim 6, 16—17; 7, 14—25), od smrti (usp. Rim 5, 12.17), od
Zakona (usp. Gal 3, 23; 4, 22—25), od vraga (usp. Ef 2, 1—2; 6, 12), pače,
On je našа »pravednost, posvećenje i otkupljenje« (1 Kor 1, 30). To oslo-
bodilačko otkupljenje počinje već u času utjelovljenja, kada Sin uzimlje
tijelo, slično našem grešnom tijelu, da bi osudio grijeh gotovo u njegovu
izvoru (usp. Rim 8, 3—4). To je posrednička služba između Boga i ljudi,
koju Pavao nazivlje »Božjim otajstvom«, sakrivenim u bezdanu Božje
mudrosti već od vječnosti. On uključuje Božju volju da spasi čovječan-
stvo preko Krista otkupitelja. Prva poglavlja poslanice Efežanima o tom
otajstvu jasno govore: »Bog, Otac Gospodina našega Isusa Krista (...) u
Njemu (u Kristu) nas sebi izabra prije stvaranja svijeta, da budemo sveti
i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi sebi za sinove po Isusu
Kristu, prema odluci svoje volje, na hvalu slave svoje milosti. Njom
nas dobrotivo obdari u Ljubljenome, u kome imamo otkupljenje nje-
govom krvlju, oproštenje grijehа, prema bogatstvu njegove milosti (...)
saopćivši nam tajnu svoje volje (...) obuhvatiti pod jednu glavu u Kristu
sve što je na nebesima i što je na zemlji« (1, 3—10; usp. 3, 1—20). Krist
je svojom smrću na Križu sredstvo pomirenja između Boga i ljudi, neba
i zemlje: »Bog odluči (...) po njemu (Kristu) pomiriti (...) sve što je na
zemlji ili nebu, uspostavljajući mir krvlju njegova križa« (Kol 1, 19—20).
Stoga sa smrť i krv Kristova cijena pomirenja, otkupljenja (usp. Rim
3, 24—25; 1 Tim 2, 6; 1 Kor 6, 20). Pače, smrt Isusova na Križu je prava
žrtva ispaštanja za grijehе čovječanstva: »Krist vas je ljubio i predao
samog sebe za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris« (Ef 5, 2).

Svi su Isusovi čini bili spasonosni, dakle: i propovijedanje i pastirsko dje-
lovanje, ali samo ukoliko su bili prožeti Njegovom svećeničko-žrtvenom
voljom. Do te svećeničke volje došlo je kod utjelovljenja. I od prvog
časa utjelovljenja On je vršio svoju svećeničku službu: »Zato ulazeći u
svijet, (Krist) veli: Ni žrtve ni prinosa nisi htio, ali si mi pripremio tijelo.
Ni paljenice ni okajnice nisu ti bile ugodne. Tada rekoh: Evo dolazim
— o meni je, naime, u svitku, tj. knjizi, pisano — da činim, Bože, volju
tvoju« (Heb 10, 5—7).

Od otajstva utjelovljenja izvodi se i obilježje pravog Kristova posveće-
nja za svećeničku službu.⁹ I samo ime Krist dozivlje na pamet posvetno
pomazanje. U Starom zavjetu posvetno pomazanje uvijek je bilo spojeno
s poslanjem vodstva i upravljanja Izraelom (usp. Izl 28, 41; 1 Sam 2, 35;
24, 11; Lev 4, 3; 2 Mak 1, 10 i mnogi drugi tekstovi), iako pomazanik
nije uvijek bio svećenik. To je pomazanje značilo osposobljavanje za

⁹ Usp. B. Gherardini, *Origine e trasmissione del sacerdozio ministeriale, u
Il prete per gli uomini d'oggi*, Roma, 1975, str. 260—261.

Božju službu, da bi se mogla ostvariti Božja volja. Zbog toga se je držalo, da je sam Bog začetnik pomazanja, a pomazanik je često označen nazivkom »Božji« (usp. Ps 2, 2.6; 1 Sam 26, 9.16). Pomazanje je u stvari bilo vanjski znak posvećenja, uslijed čega je pomazanik, postavši Božji, mogao djelovati u Njegovo ime i postati učesnik Božjih interesa. Nešto slično nazrijeva se i u novozavjetnoj riječi Hristos: Isus je tako nazvan, jer ga je Bog pomazao nutarnjim pomazanjem, koje se svodi na sjedinjenje Božanske i ljudske naravi, tj. na otajstvo hipostatskog sjedinjenja. Tada je Božanska osoba Riječi ontološki (bitno) posvetila ljudsku narav, koju je preuzela da bude posrednikom između Boga i ljudi, u svom uzlaznom i silaznom posredništvu: u uzlaznom prema Bogu, u silaznom prema ljudima. Božanska osoba Riječi koja postoji u ljudskoj naravi, nije ništa izgubila od svog neizmjernog bogatstva time što je preuzela ljudsku narav, nego ju je obogatila. Zato sv. Ivan Damašćanski zaključuje: »Krist je pomazao sama sebe. On je onaj koji pomazuje kao Bog i to preko svoga božanstva, pomazan je kao čovjek; On je ujedno posvetitelj i posvećeni, jer je božanstvo pomazanje čovjštva«. ¹⁰

Spomenuto posredništvo Kristovo ističe i poslanica Timoteju: »Jedan je Bog, jedan je i posrednik između Boga i ljudi: čovjek Krist Isus koji daje samog sebe kao otkup mjesto sviju« (1 Tim 2, 5). I to posredništvo je svećeničko. ¹¹ Dakle, jedno je posredništvo prema Ocu, ukoliko je Isus predstavnik čovječanstva, drugo je prema čovječanstvu, ukoliko je on Očev poslanik. Prije svega, s obzirom na Oca, Krist je Jahvin »Sluga« (usp. Dj 4, 27—28), ¹² njegov savršeni klanjalac, tražitelj Njegove slave. Zbog toga je cijeli Isusov život bio usmjeren prema Očevoj volji u duhu klanjanja i poslušnosti, sve do dara vlastitog života, koji je došao do najvećeg izražaja na drvu križa. Zato prije no što je Isus bio »Čovjek za druge«, bio je »Čovjek za Oca« (usp. Lk 2, 49; Iv 6, 38; 5, 30; 4, 34; Mt 26, 39). Iz Isusove vjernosti stvarima koje se odnose na Oca (usp. Lk 2, 29; Heb 5, 1) silazi njegovo svećeničko milosrđe prema ljudima da bi ispaštao njihove grijehе (usp. Heb 2, 17). Logička posljedica službe Ocu jest služba braći-ljudima. I zbog poslušnosti prema Ocu Isus pribavlja ljudima opuštenje grijehа i posvećenje, idući spremno ususret i smrti na križu: »Snagom te volje posvećeni ste prinosom tijela Isusa Krista, jedanput zauvijek« (Heb 10, 10). I samo Isusovo ime, koje je Otac htio, sintetizira poslanje utjelovljene Riječi, jer je u njemu naglašena svećenička služba posvećenja: »Rodit će sina, i nadjeni mu ime Isus, jer će on izbaviti svoj narod od grijehа njegovih« (Mt 1, 21). Kristova svećenička služba pridala je Bogu štovanje od neizmjerne vrijednosti i zaslužila ljudima milost posvećenja i spasenja. Njegova učiteljska i pastirska služba ontološki i logički proizlaze iz njegova svećeničkog posvećenja; od njega im dolazi svaka vrijednost i uspješnost; i one su usmjerene prema službi posvećenja. ¹³

¹⁰ De fide orthod. 3, PG II 4, 990.

¹¹ Usp. C. Spicq, *Les Épîtres pastorales*, I, Paris, 1969, str. 366—367. Naslov »Posrednik... samo je varijanta naslova Veliki Svećenik« (O. Cullmann, *Christologie du Nouveau Testament*, Neuchâtel, 1958, str. 79).

¹² Taj je izraz prva kršćanska zajednica tumačila u svećeničkom smislu. Usp. B. Gherardini, nav. čl., nav. mj. 260.

¹³ L. M. Carli, nav. čl., nav. mj. 36.

II. Poslanje apostola, biskupa i prezbitera

S Isusovim uzašašćem nije prestalo njegovo poslanje među ljudima. On ga nastavlja preko apostola: »Kao što je mene poslao Otac tako i ja šaljem Vas« (Iv 20, 21). »Kao što ti mene posla u svijet, i ja njih poslah u svijet« (Iv 17, 18). I za to poslanje Isus ih je spremio posebnim pozivom: »Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao i odredio vas da idete i rodite rod i da vaš rod ostane« (Iv 15, 16). I to poslanje upriličuje ih Kristovu poslanju, jer ono ima isti sastav i istu svrhu, i vrši se istim službama. Apostolima, i samo njima, Krist dodijeljuje svećeničku službu: (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 25; Iv 20, 22—23), učiteljsku (Mt 28, 20; Lk 10, 16) i pastirsku (Mt 28, 19; Iv 21, 15, 16).

Da bi apostoli mogli biti prikladni »službenici Novoga saveza« (usp. 2 Kor 3, 6), posvećeni¹⁴ su od Duha Svetoga: »Poslije tih riječi dahne na njih i reče im: 'Primate Duha Svetoga'!« (Iv 20, 22). Značenje tih riječi treba tražiti u biblijskom kontekstu.¹⁵ Kao što je udahnućem daha života (Post 2, 7) Bog napravio čovjeka u njegovu biću, tako sada uskrsli Krist udahnućem prenosi svoj Duh na apostole da bi mogli sudjelovati na njegovu spasonosnom poslanju.¹⁶ Nekada Jahvin Duh otpočinu na Mojsiju i postade vođa svoga naroda i prorok (Br 11, 17, 25). Taj isti Duh primaju sedamdeset muževa i »počeše prorokovati« (Br 11, 25). Duh Jahvin mijenja Saula u drugog čovjeka (usp. 1 Sam 10, 6). On obuzimlje Davida da ga više nikada ne napusti (usp. 1 Sam 16, 13) i ispunja proroke Božjim riječima, Zakonom (usp. Zah 7, 12), snagom, pravdom i jakošću (usp. Mih 3, 8). Na dan Uskrsnuća Kristov Duh silazi na apostole da ih napravi svojim namjesnicima, tj. pastirima, učiteljima Božjega puka i svojim svećenicima, da bi mogli nastaviti Njegovo spasonosno djelo.¹⁷ I tako ih upriličuje Kristu.¹⁸

I za apostole postavlja se pitanje: koja je bila njihova bitna i središnja služba? Ako su se oni upriličili Kristu, nema sumnje da je to bila svećenička služba, služba posvećenja. Zbog umnažanja mjesnih Crkava, u kojima apostoli nisu mogli biti prisutni, oni vrlo brzo biraju sebi suradnike u prezbiterima-starješinama, koji su upravljali zajednicom (usp. Dj 20, 17; 20, 28) i čuvali ispravnost vjere u njima (usp. 2 Tim 2, 15; Tit 1, 9). U doba sv. Pavla i čitavo I. stoljeće prezbiteri se nazivaju episkopima-nadglednicima. Uskoro apostoli počehše postavljati episkope-prezbitere polaganjem ruku, koje je označivalo saopćavanje Duha Svetoga (Dj 14, 23). Tako su bili ređeni Tito i Timotej, koji su istim obredom postavljali druge prezbitere (usp. 2 Tim 1, 6; 1 Tim 4, 14). Oko polovine II. stoljeća počinju se crkvene zajednice monarhijski uređivati. Tako se Biskup raz-

¹⁴ To posvećenje Duha Svetoga spominje II. vatikanski sabor: »Apostole je Krist obdario posebnim izljevom Duha Svetoga koji je sišao na njih (usp. Dj 1,8; 2,4; Iv 20, 22—23) LG 21 b.

¹⁵ Usp. R. Schnackenburg, *Das Johanesevangelium*, 3. dio, Herder, 1975, str. 385; H. van den Bussche, *Giovanni*, Assisi, 1971,² str. 643.

¹⁶ Usp. H. van den Bussche, nav. dj., str. 643; G. Ghiberti, *Vangelo secondo Giovanni*, u *I Vangeli*, Torino, 1981, str. 409.

¹⁷ Usp. B. Gherardini, nav. čl. nav. mj. 265; R. Koch, *Spirito*, u *Dizionario di teologia biblica*.

¹⁸ Usp. B. Gherardini, ib.

likuje od zbora prezbitera, kao i prezbiter od đakona. Na početku II. stoljeća Ignacije Antiohijski u svojim pismima predstavlja crkvenu službu sastavljenu od tri stupnja: đakona, prezbitera, biskupa. Ističe se posebno lik biskupa kao poglavice mjesne zajednice. Pod njegovim predsjedanjem mora se slaviti Euharistija. No još se ne opaža da li je Episkopat poseban stupanj reda ili samo služba upravljanja. I u samoj Ignacijevoj Crkvi, kojoj je stožer biskup, još se jasno ne uviđaju koje su posebne službe prezbitera a koje đakona. Tek poslije, kad se umnožiše kršćanske zajednice, razlika među crkvenim službama točno je određena. Tako Biskup postaje jedini službenik neke Crkve ili zajednice, u kojoj se vrše sve crkvene službe, uključivši i polaganje ruku. Druge mjesne Crkve, koje su kasnije nastale, jer ih nije mogao neposredno upravljati biskup, ovaj ih je povjerio prezbiterima kao svojim suradnicima. Ali takve Crkve ostale su ovisne o Crkvi-matici i njihovi prezbiteri nisu mogli vršiti određene službe, koje su pripadale u isključivu nadležnost Biskupa, kao npr. polaganje ruku.

Tridentiski sabor svečano definira da apostoli imaju »nasljednike u svećeništvu« (D. 957; 960; 961). Do tog se nasljedstva ne dolazi mehanički ili baštinski nego sakramentalno: »po ređenju koje se ostvaruje riječima i vanjskim znakovima, podjeljuje se milost« (D. 959). Sv. redom ostvaruje se posvećenje ređenika. Samo se tim posvećenjem postaje biskup ili svećenik.¹⁹ »Biskupskim se posvećenjem dijeli punina sakramenta Reda, koja se i liturgijskim običajem Crkve i glasom svetih Otaca zove najviše svećeništvo, vrhunac svete službe. Biskupsko posvećenje daje sa službom posvećenja također službe poučavanja i vladanja, koje se ipak po svojoj naravi mogu izvršavati samo u hijerarhijskoj zajednici s Glavom i članovima Kolegija« (LG 21 b). Ovo što vrijedi za biskupsko posvećenje vrijedi i za posvećenje prezbitera, razumije se u manjem stupnju i u ovisnosti o biskupu.²⁰ Tako se ređenici posvećenjem upriličuju Kristu svećeniku: »Sakramentom reda prezbiteri se upriličuju Kristu Svećeniku sa svrhom da, kao službenici Glave, podižu i izgrađuju cijelo njegovo Tijelo, što je Crkva, i to kao suradnici biskupskog reda«. ²¹ Primanjem reda »postaju živo oruđe Krista Vječnog Svećenika, da bi mogli nastaviti njegovo čudesno djelo« (PO 12 a), tj. njegovu trostruku službu. Tako ređenici postaju sakramentalno produženje Krista svećenika, i to isključivo ukoliko su posvećeni ili točnije, ukoliko su »posvećeni pomazanjem Duha Svetoga i od Krista poslani« (PO 12 b). Pomazanjem Duha Svetoga ređenici su obilježeni posebnim biljegom, karakterom, i tako su upriličeni Kristu Svećeniku, da bi mogli djelovati mjesto Njega (in persona Christi), tj. kao da bi sâm Krist bio koji djeluje.²²

¹⁹ O tom posvećenju II. vatikanski govori na raznim mjestima: LG 21 b; 28 a; PO 2 b; 5 a; 12 b; CD 3 a.

²⁰ Koncil je ostavio otvorena slijedeća pitanja: a) kakva veza postoji između službe posvećenja i službe propovijedanja i službe upravljanja? b) Da li ove posljednje službe dolaze neposredno ili posredno od Krista? c) Da li su one tako sjedinjene sa službom posvećenja da se jedino mogu podijeliti sakramentalnim posvećenjem? (Usp. L. M. Carli, nav. čl., nav. mj. 46, bilješka 32).

²¹ PO 12 a; usp. LG 41 b; PO 2 c; OT 8 a.

²² O Biskupskom karakteru Koncil tvrdi: »polaganjem se ruku i riječima posvećenja tako daje milost Duha Svetoga i tako utiskuje sveti biljeg da

Tridentski je sabor definirao da se ređenjem utiskuje karakter u dušu, ili neki duhovni i neuništivi znak; stoga se ne može ponoviti (D. 852; usp. 960; 964). Sinoda iz god. 1971. dozivlje u pamet tu činjenicu kao »vjersku istinu«.²³ Time što se karakter proglašava duhovnim znakom, utisnutim u dušu, označuje se nekom ontološkom, bitnom stvarnošću;²⁴ dakle, stvarnošću koja se odnosi ne samo na ređenikovo djelovanje, nego i na njegovu svećeničku bit koja posve preobražava ređenika. Stoga svećenik, iako ne prestaje biti čovjek, ipak se njegova svećenička egzistencija pojavljuje kao nova, različita od one koja se ostvaruje u životu ostalih kršćana.²⁵ Ta ga stvarnost »upriličuje i posvećuje Kristu svećeniku« i »čini ga dionikom Kristova poslanja«;²⁶ stalno i neopozivo. Zato svećenik ostaje uvijek svećenik, pa i tada kada prestaje vršiti svećeničku službu.²⁷ Spomenuta stvarnost, zadobivena preko karaktera jest »bazična točka koja se ne može zaboraviti kod oblikovanja svećeničkog lika da bi odgovorio i zahtjevima današnjega svijeta«.²⁸

(Nastavak slijedi)

QUEL EST LE SERVICE PRINCIPAL DU SACERDOCE?

Résumé

En partant de la question quel service est essentiel pour le prêtre: prêcher ou consacrer, l'auteur répond que c'est le service de consacrer. Il le conclut de plusieurs raisons: de la mission du Christ, de la mission des apôtres, des documents de l'Eglise et des raisons théologiques. Dans cette première part de son article il s'arrête aux deux premières raisons: la mission du Christ et la mission des apôtres.

●
biskupi na odličan i vidljiv način imaju ulogu samoga Krista, Učitelja, Pastira i da djeluju mjesto Njega (LG 21 b).

Ređenici djeluju *in persona Christi*, mjesto Krista, kao da bi sâm Krist djelovao, u službi posvećenja, dok u službama učitelja i pastira djeluju *in nomine Christi*, u Kristovo ime, tj. sa auktoritetom koji im dolazi od Krista; stoga se nameće podložnicima moralna obaveza da prihvaćaju njegovu nučavanje i njegove zapovijedi.

²³ *Sinodo dei Vescovi*, nav. dj., I. dio, br. 5, str. 14.

²⁴ Usp. J. Galot, nav. čl., nav. dj., str. 337; B. Gherardini, nav. čl., nav. dj., str. 271; A. Maranzini, *Il carattere sacramentale del sacerdozio ministeriale*, u *Il prete per gli uomini d'oggi*, Roma, 1975, str. 386; P. C. Landucci, *Il sacerdote nella sua essenza*, u *Studi e ricerche*, Rovigo, 1971, str. 72.

²⁵ Usp. A. Miralles, *Consacrazione e potere sacramentale dei presbiteri*, u *Il prete per gli uomini d'oggi*, Roma, 1975, str. 409.

²⁶ *Sinodo dei Vescovi*, nav. dj., I. dio, br. 5, str. 14.

²⁷ *Ib.*, str. 15.

²⁸ A. Maranzini, nav. čl., nav. mj., str. 386.